

Informacja o badaniu „Sytuacja na rynku pracy migrantów i ich potomków”

Informacja została opracowana na podstawie wyników badania modułowego „Sytuacja na rynku pracy migrantów i ich potomków” przeprowadzonego w II kwartale 2014 roku w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności.¹

Badanie „Sytuacja na rynku pracy migrantów i ich potomków” zostało zrealizowane w II kwartale 2014 r. jako dodatkowe badanie modułowe, w ramach Badania Aktywności Ekonomicznej Ludności (BAEL, ang. LFS). Podstawowym celem wprowadzenia ankiety modułowej było rozszerzenie zakresu informacji gromadzonych w badaniu podstawowym o dane na temat imigrantów przebywających lub planujących przebywać w Polsce co najmniej 12 miesięcy, a także o drugiej generacji imigrantów (bezpośrednich potomków imigrantów), w kontekście ich sytuacji na rynku pracy.

Na pytania ankiety modułowej odpowiedziało około 54 tys. osób **w wieku od 15 do 64 lat**, wchodzących w skład gospodarstw domowych w mieszkaniach wylosowanych do badania podstawowego, dla których wypełniono ankietę indywidualną. Uzyskane wyniki zostały uogólnione na populację generalną. Na podstawie wyników badania z populacji tej wyodrębniono:

- imigrantów – zdefiniowanych w tym badaniu jako osoby urodzone za granicą²,
- potomków imigrantów – zdefiniowanych jako osoby urodzone w Polsce, których przynajmniej jedno z rodziców urodziło się za granicą,
- pozostałe osoby.

Oceniając wartość informacyjną zgromadzonych danych należy uwzględnić ograniczenia wynikające z metodologii badania podstawowego – opracowanego na potrzeby analiz rynku pracy, nie zaś migracji zagranicznych. Wielkość zastosowanej próby została w nim zoptymalizowana w celu zgromadzenia danych charakteryzujących przede wszystkim rynek pracy i co za tym idzie, w ograniczonym zakresie odzwierciedlających skalę zachodzących procesów migracyjnych. Z tego powodu pozyskane w oparciu o badanie modułowe dane, zwłaszcza te dotyczące imigrantów, powinny być traktowane ze szczególną ostrożnością. Wyniki BAEL dotyczące liczby ludności urodzonej za granicą – głównie ze względu na jej nierównomierne rozmieszczenie na terenie kraju oraz wykorzystanie w badaniu próby losowej dostosowanej do badania rynku pracy a nie migracji – są zaniżone. Według badania podstawowego BAEL liczba ludności urodzonej poza Polską ogółem (bez względu na wiek) w drugim kwartale 2014 r. wynosiła 279 tys. osób³, przy czym ponad połowa tych osób ukończyła 70 lat., zaś nieco mniej niż jedna trzecia mieściła się w przedziale wieku od 15 do 64 lat.

¹ Badanie zostało wprowadzone rozporządzeniem Komisji (UE) nr 220/2010 z dnia 16 marca 2010 r. w sprawie przyjęcia programu modułów ad hoc na lata 2013-2015.

² W badaniu kraj urodzenia podaje się zgodnie z aktualnymi granicami państw.

³ Dla porównania według danych NSP²⁰¹¹ (stan na dzień 31 marca 2011 r.) liczba osób urodzonych w innym kraju niż Polska wśród ludności rezydującej wyniosła 641 tys.

Do ludności rezydującej (rezydentów) Polski zalicza się osoby które przebywają lub zamierzają przebywać w kraju co najmniej 12 miesięcy (co oznacza, że do tej kategorii ludności zalicza się stałych mieszkańców Polski – z wyjątkiem tych, którzy wyjechali na okres co najmniej 12 miesięcy za granicę – oraz imigrantów, którzy przybyli do Polski na okres co najmniej 12 miesięcy). Więcej informacji dotyczących ludności rezydującej pod adresem:

<http://stat.gov.pl/obszary-tematyczne/ludnosc/ludnosc/rezydenci-ludnosc-rezydujaca,19,1.html>

Według badania modułowego liczba **imigrantów** (osób urodzonych za granicą) w wieku 15-64 lat – przebywających lub planujących przebywać w Polsce co najmniej 12 miesięcy – wynosiła 80 tys. Zbiorowość tę charakteryzuje (biorąc pod uwagę każdą cechę z osobna) przewaga kobiet (56,3%), dominacja osób w wieku 25-44 lata (58,8%), pozostających w związkach małżeńskich (62,5%), legitymujących się wykształceniem wyższym (40,0%) lub średnim (37,5%), urodzonych na terytorium Ukrainy (23,8%).

Jako główną przyczynę ostatniego przyjazdu do Polski wskazywano najczęściej sprawy rodzinne, w tym połączenie rodziny (48,8% imigrantów) oraz pracę (23,8%).

Blisko dwie trzecie imigrantów to osoby pracujące (w tym 45,0% jako pracownicy najemni), zaś 26,3% – biernie zawodowo. Najczęściej wskazywanymi przez osoby pracujące kategoriami rodzaju działalności głównego miejsca pracy były: na pierwszym miejscu – przetwórstwo przemysłowe oraz – na kolejnym – handel hurtowy, detaliczny, naprawa pojazdów (łącznie 37,3%), uwzględniając zaś zawód wykonywany w głównym miejscu pracy – dominowali specjaliści (33,3%). Warto nadmienić, że 23,5% pracujących imigrantów deklarowało posiadanie kwalifikacji wyższych, niż wymaga tego obecnie wykonywana przez nich praca. Dla porównania, wśród pracowników nie będących imigrantami ani potomkami imigrantów odsetek ten był nieznacznie niższy i wyniósł 19,9% (3 mln osób).

Uzyskane informacje wynikowe pozwalają również na wyodrębnienie grupy imigrantów, którzy w okresie ostatnich dziesięciu lat wykonywali pracę w innym kraju niż Polska. Osoby takie stanowiły 23,8% ogółu populacji imigranckiej w wieku 15-64 lat, przy czym co piąta osoba w tym wieku była zatrudniona za granicą przez okres co najmniej 6 miesięcy.

Poziom znajomości języka polskiego nie stanowił wśród badanych istotnej bariery. Ponad jedna piąta dorosłych imigrantów stwierdziła, że jest to ich język ojczysty, natomiast 73,8% deklarowało bardzo dobrą lub dobrą jego znajomość. Odsetek osób, które przed przyjazdem do Polski uczestniczyły w zajęciach z języka polskiego wyniósł 17,5%.

Jak wspomniano, zgodnie z założeniami określającymi zakres podmiotowy badania, wśród osób w wieku od 15 do 64 lat wyodrębniono – na podstawie kryterium kraju urodzenia – zbiorowość **potomków imigrantów**, tj. osób urodzonych w Polsce, których przynajmniej jedno z rodziców urodziło się za granicą. Ta druga generacja imigrantów (licząca wg badania 535 tys. osób) jest znacznie liczniejsza od zbiorowości imigrantów w tej grupie wiekowej⁴. Z punktu widzenia charakterystyki społeczno-demograficznej tę drugą generację imigrantów cechuje (biorąc pod uwagę każdą cechę z osobna) przewaga kobiet (53,8%), dominacja osób między 45 i 64 rokiem życia (80,0%), pozostających w związkach małżeńskich (71,8%), posiadających wykształcenie średnie (35,9%) lub zasadnicze zawodowe (27,5%), zamieszkałych głównie w województwach położonych wzdłuż granicy południowo-zachodniej i zachodniej: dolnośląskim (24,1%), opolskim (12,3%), śląskim (10,3%) oraz lubuskim (9,9%) i zachodniopomorskim (7,7%).

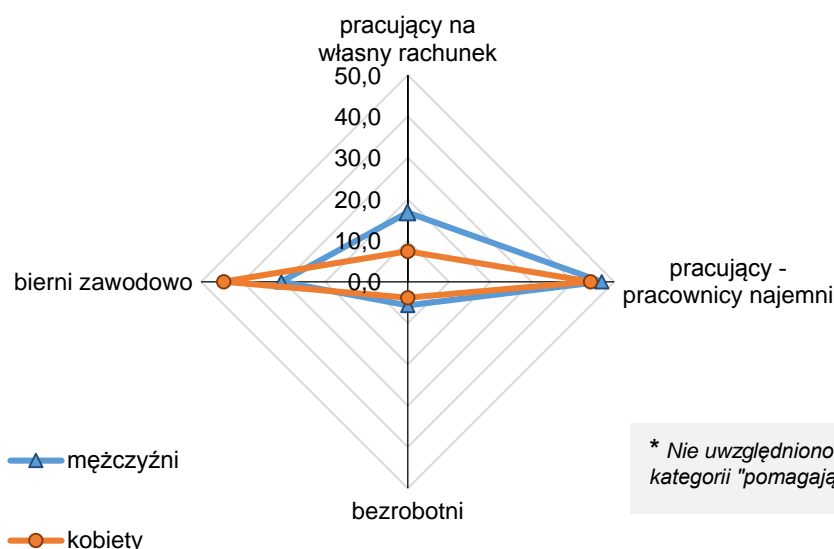
Pytani o kraj urodzenia rodziców, potomkowie imigrantów wymieniali najczęściej Ukrainę: 31,2% ogółu osób należących do drugiej generacji imigrantów wskazało ten kraj jako miejsce urodzenia ojca, a 29,0% – matki. Inne państwa sąsiadujące z Polską wymieniano znacznie rzadziej.

Ponad połowa osób należących do drugiej generacji imigrantów miała pracę zarobkową (45,0% jako pracownicy najemni); znaczna grupa – 37,9% – pozostawała biernie zawodowo.

⁴ Z uwagi na przyjęty w badaniu przedział wiekowy (15-64 lata), oraz różnicę pokoleniową pomiędzy populacją imigrantów, a populacją ich potomków, większość imigrantów (pierwszej generacji) nie została objęta badaniem (mieli więcej niż 64 lata), natomiast większość potomków imigrantów podlegała badaniu – stąd m.in. duża różnica liczebności obydwu zbiorowości.

Spośród rodzajów działalności głównego miejsca pracy potomków imigrantów nieco bardziej eksponowane miejsce zajęły: przetwórstwo przemysłowe (18,8%) oraz edukacja (11,7%), natomiast w odniesieniu do zawodu wykonywanego w głównym miejscu pracy, najczęściej wskazywanymi kategoriami były: specjaliści (24,0%), technicy i średni personel (14,9%) oraz robotnicy przemysłowi i rzemieślnicy (13,6%).

Potomkowie imigrantów w wieku 15-64 lat według płci i statusu na rynku pracy (w %)*

* Nie uwzględniono osób zaliczonych do kategorii "pomagający członkowie rodzin".

Wybór metody na znalezienie aktualnie wykonywanej pracy różnicował zbiorowości imigrantów oraz potomków imigrantów w podobny sposób. W obydwu populacjach dominowały osoby, które nawiązały bezpośredni kontakt z pracodawcą (odpowiednio 36,1% oraz 47,7%) lub takie, które skorzystały w tym celu z pomocy krewnych, przyjaciół, względnie osób znajomych (22,2% oraz 24,1%).

Analogiczna struktura – w doborze sposobu na znalezienie obecnego zatrudnienia – charakteryzowała **pozostałe osoby** pracujące, tj. nie będące imigrantami ani potomkami imigrantów. Preferowano bezpośredni kontakt z pracodawcą (45,1%), jednak wyraźnie widoczny był nieco większy (w zestawieniu z pozostałymi kategoriami pracujących) udział osób, które zaangażowały w poszukiwanie pracy swoich krewnych, przyjaciół i znajomych (30,7%) oraz względnie niski odsetek (6,2) tych, które skorzystały z pośrednictwa instytucji publicznej lub prywatnej np. urzędu pracy, prywatnej agencji zatrudnienia lub instytucji edukacyjnej czy szkoleniowej.

Warto także odnotować, że wśród osób w wieku 15-64 lat, które nie są imigrantami ani potomkami imigrantów, 1 091 tys. (tj. 4,4%) przebywało w ciągu ostatnich dziesięciu lat za granicą wykonując pracę zarobkową, a następnie powróciło do Polski.

W tej grupie 520 tys. osób pracowało za granicą przez okres pół roku lub dłużej, głównie w Niemczech i Wielkiej Brytanii, w dalszej kolejności w Holandii, Irlandii, Włoszech i Norwegii.

Opracowanie merytoryczne:
**Departament Badań Demograficznych
i Rynku Pracy**

Paweł Kaczorowski
Tel: 22 608 3362

e-mail: p.kaczorowski@stat.gov.pl

Zofia Kostrzewa
Tel: 22 608 3801

e-mail z.kostrzewa@stat.gov.pl

pod kierunkiem:
**Doroty Szaltys – Zastępcy Dyrektora
Departamentu**